

D66

De Crisis Ontgroeien!

D66-tegenbegroting 2012

Inleiding

De wereld is nerveus en zucht onder de financiële schuldenmalaise. Burgers, bedrijven en beleggers zijn onzeker over de toekomst. Sinds de bankencrisis in 2008 verloopt de weg naar economisch herstel moeizaam. De Europese economie staat op de rem. De noodzakelijke bezuinigingen om landen uit de rode cijfers te krijgen, trekken een zware wissel op het consumentenvertrouwen en de koopkracht. En in Europa is nog steeds geen oplossing gevonden voor de schulden crisis. Zowel banken (te veel risico genomen), als overheden (te grote overheidsschulden), als individuele burgers en bedrijven (te veel schulden in hypotheek en leningen) hebben een aandeel in de oorzaken van deze crisis. De grote schulden moeten in de komende jaren worden terugbetaald.

Tegen deze achtergrond presenteert het kabinet de begroting voor 2012. De Nederlandse economie komt in 2012 onder druk te staan. De verwachte groei in 2012 is slechts 1%. De werkloosheid stijgt verder en tegelijkertijd is het tekort op de begroting hoger dan verwacht. Dit is een verontrustend beeld.

We moeten leren van onze fouten, maar tegelijkertijd niet blijven hangen in het verleden. D66 ziet genoeg kansen om Nederland weer in zijn vooruit te zetten. Groei vormt de rode draad van deze tegenbegroting. D66 kijkt vooruit, waar het kabinet angstvallig over de schouder blijft kijken. Rutte, Verhagen en Wilders proberen met een paar lucifers het pad naar groei terug te vinden, terwijl een goede zaklamp in deze donkere tijden een vereiste is. En laat D66 nu net over zo'n zaklamp beschikken. Eentje die niet op batterijen loopt, maar structureel blijft schijnen door zonne-energie. Alleen dan ontgroeien we de crisis. D66 zwaait daarom met zijn zaklamp en roept naar de zoekende Rutte: Hierheen!

De plannen van D66 voor 2012 en verder

D66 wil de crisis ontgroeien:

- 1. door slimmer en evenwichtiger te bezuinigen;**
- 2. door te hervormen, om sterker uit de crisis te komen;**
- 3. door te investeren in de verdienkracht van de economie;**

Tabel 1: Overzicht tegenbegroting D66 voor 2012 (- = verslechtering EMU-saldo, += verbetering)

Investerings	-3,4	Hervormingen en bezuinigingen	3,7
Waarvan:		Waarvan:	
- Onderwijs en innovatie	- 1,1	- Modernisering arbeidsmarkt	0,38
- Natuur / duurzame energie	-0,65	- Herinrichten gemeenten en provincies	0,25
- Ontwikkelingssamenwerking	-0,40	- Medeverantwoordelijk maken zorg	1,00
- Zorg (o.a. PGB)	-0,27	- Pakketmaatregelen	0,27
		- Kinderbijslag	0,70
Lastenverlichtingen	-3,3	Lastenverzwaringen	3,2
Waarvan:		Waarvan:	
- Verlagen belastingtarieven 1e en 2e schijf	-1,3	- Afschaffen verstorende belastingen arbeidsmarkt	0,3
- Verhogen arbeidskorting	-0,7	- Vergroening	1,0
- Innovatie bedrijven	-0,6	- Verhogen pensioenleeftijd	0,7
Verbetering begrotingstekort +0,1			

* Bedragen in de tabel zijn in miljarden euro's

** Bijlage 1 bevat nader uitgesplitste tabellen van de maatregelen

- D66 verbetert het begrotingstekort met 100 miljoen euro**
- D66 verlicht de lasten met 100 miljoen euro**

1. Bezuinigen; wees eerlijk en doe het slimmer!

In 2012 hebben we in Nederland nog steeds een tekort op de begroting van 18 miljard euro. De overheidsschuld stijgt in 2012 tot boven de 400 miljard euro; de hoogste staatsschuld ooit. Voor D66 is het helder dat we moeten bezuinigen om het tekort terug te dringen en te voorkomen dat de staatsschuld verder oploopt. Om deze bezuinigingen om te zetten in groei, zijn een eerlijke boodschap en het maken van de juiste keuzes noodzakelijk.

Visieloze bezuinigingen terugdraaien

Dit kabinet sprokkelt de bezuinigingen van krap 9 miljard euro visieloos bij elkaar. Het kabinet doet aan pleisterplakken. Ministers sprokkelen miljoenen euro's bijeen door verhoging van griffierechten, verlaging van de bijstand en het snijden in de persoonsgebonden budgetten (pgb). Daarnaast zadelt het kabinet gemeenten op met onuitvoerbare kortingen op de budgetten voor de sociale werkplaatsen. Dat is slechts een greep uit de maatregelen die kwetsbare groepen onevenredig hard raken.

D66 doet dat anders. Wij draaien deze visieloze en onnodig harde bezuinigingen terug. Daar staan in de plannen van D66 slimmere bezuinigingen tegenover: minder provincies, geen maatschappelijke stages en de Hedwigepolder wél onder water.

Lasten op arbeid verlagen, wel vergroenen

Het kabinet verzwart de lasten in 2012 met 3,5 miljard euro, ondanks beloftes uit de verkiezingsprogramma's van VVD en CDA. D66 vindt het onwenselijk dat we het groeivermogen van onze economie op deze manier frustreren. Er is bij ons geen taboe op gerichte lastenverschuiving van arbeid naar vervuiling, vooral wanneer dit bevordert dat 'de vervuiler betaalt' en mensen stimuleert hun gedrag te veranderen. D66 is voorstander van het verder vergroenen van ons belastingstelsel: milieuvervuilend gedrag wordt duurder en groen ondernemen aantrekkelijker. Tegelijkertijd moet (meer) werken (meer) lonen. Daarom verlichten wij de lasten op arbeid in de eerste en tweede schijf met 1,3 miljard euro en verhogen we de arbeidskorting met 700 miljoen euro. Dit geeft meer mensen de kans om actief te worden op de arbeidsmarkt, vergroot de economische zelfstandigheid en bevordert de integratie.

Daarnaast draaien wij de lastenverzwaringen van het kabinet op de podiumkunsten (BTW-verhoging) en beleggingen in durfkapitaal terug.

2. Hervorm!

D66 wil uit de crisis groeien, naar een robuuste en dynamische economie. We moeten nu starten met het aanpassen van de woningmarkt en de gezondheidszorg, het vergroten van de mobiliteit, het verhogen van de AOW-leeftijd en het moderniseren van de arbeidsmarkt. De noodzakelijke hervormingen zijn onder druk van deelbelangen nu al te lang uitgesteld. Het wordt tijd dat het kabinet niet langer wegloopt voor deze hervormingen.

Woningmarkt op de schop: huur en koop

Geen land ter wereld heeft zoveel hypotheekschuld (ruim 600 miljard euro) als percentage van de totale economie als Nederland (107 procent, tegenover bijvoorbeeld 71 procent in de VS). Nederlandse huizenbezitters dreigen in financiële problemen te komen, omdat zij hun hypotheek niet meer kunnen betalen als ze ontslagen worden of gaan scheiden. Daarom wil D66 naar een gezonder systeem, waar huizenbezitters worden gestimuleerd hun schulden af te lossen en de aflossingsvrije hypotheek aan banden wordt gelegd. Het aanschaffen van een huis moet de overheid stimuleren, niet het hebben van een zo hoog mogelijke schuld. D66 schaft de overdrachtsbelasting voor starters af, waardoor zij makkelijker een eigen huis kunnen kopen. Aan de huurkant moet het scheefwonen echt worden aangepakt.

Vandaag beginnen met het verhogen van de AOW-leeftijd

Het onverantwoordelijke *road block* van het kabinet om de pensioenleeftijd pas in 2020 met slechts één jaar te verhogen is onhoudbaar. Want het is simpel: we leven langer en dat kost geld. D66 wil de pensioenleeftijd vanaf 2012 met twee maanden per jaar verhogen tot 67 en vervolgens koppelen aan de stijging van de levensverwachting. Deze hervorming levert volgend jaar al 200 miljoen euro op en tot 2020 zelfs al 7,7 miljard euro. En dan moet het kabinet nog beginnen!

Het eerlijke verhaal over de gezondheidszorg

Voor de komende jaren is een stijging van de kosten van de gezondheidszorg onvermijdelijk. D66 staat voor een kwalitatief hoogwaardige en bereikbare

gezondheidszorg. Maar D66 vertelt wel een eerlijk verhaal. De vergrijzing zorgt voor meer vraag naar zorg en 'handen aan het bed'. Daarnaast leidt medische innovatie tot duurdere behandelingen. In de periode 2011-2015 stijgen de kosten voor de gezondheidszorg dan ook met 15 miljard euro. Het huidige beleid is niet houdbaar: de stijgende zorgkosten eten andere overheidsuitgaven aan goed onderwijs en duurzaamheid op. Om ook in de toekomst goede zorg in stand te kunnen houden, moeten mensen medeverantwoordelijk worden voor de vraag naar en de kosten van zorg. D66 maakt mensen via een systeem van de eigen bijdrage bewust van de prijs van zorg. Zo gaan we uiteindelijk samen minder betalen.

Op de arbeidsmarkt hebben wij iedereen nodig

Het aantal 65-plussers verdubbelt bijna van 2,4 miljoen nu naar 4,5 miljoen in 2040, terwijl het aantal werkende personen afneemt. Iedereen is dus nodig om de kosten van de vergrijzing te dragen. Bovendien maakt werken gelukkig. D66 hervormt daarom de arbeidsmarkt, via modernisering van het ontslagrecht en aanpassing van de werkloosheidswet (WW). Onze verouderde arbeidsmarkt met het starre ontslagrecht remt innovatie en groei van bedrijven. Bovendien worden de mogelijkheden voor ontwikkeling van jonge en ambitieuze mensen hierdoor beperkt. D66 wil daarom gelijke rechten en plichten voor iedereen.

Duurzame mobiliteit

Goede bereikbaarheid is essentieel voor de economie. Nederland scoort slecht op bereikbaarheid op de internationale ranglijsten over het vestigingsklimaat. Door dit kabinet nemen de files toe en blijft Nederland stil staan. Tegelijkertijd bezuinigt het kabinet fors op het openbaar vervoer, met name in de grote steden. Met als gevolg minder tram- en buslijnen en afname van de bereikbaarheid. D66 biedt een structurele oplossing voor het fileleed door automobilisten te laten betalen naar gebruik. Hiermee wordt bovendien geld bespaard op de aanleg van nieuwe wegen. Dit geld gebruikt D66 om de bezuinigingen van dit kabinet op het openbaar vervoer terug te draaien. Ook sluit D66 aan bij de huidige tijd en richt een fonds op om thuiswerken te stimuleren.

3. Investeer in de toekomst!

Om een gezonde, groene en aantrekkelijke economie te worden, moeten we investeren. Investeren in onderwijs, kennis & innovatie, in onze leefomgeving en in een duurzame energievoorziening. D66 trekt hier in 2012 ruim 3 miljard euro voor uit.

Onderwijs, kennis & innovatie

Het belangrijkste ingrediënt van groei is onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek. Bij D66 staat onderwijs op één. Daarom investeert D66 in 2012 één miljard extra in het onderwijs. Juist in deze economisch moeilijke tijden, omdat dit de beste belegging is voor de toekomst. Investeren in de opleiding en de arbeidsvoorwaarden van docenten, in voor- en vroegschoolse educatie, in vermindering van schooluitval en in kennis en innovatie.

Het kabinet bezuinigt op kennis en remt innovatie. Het lijkt een kortere route naar gezonde overheidsfinanciën, maar is op langere termijn een heilloze weg die onze verdienkracht kleiner maakt. Daarom draait D66 de bezuiniging van het kabinet op innovatie terug en investeren we 600 miljoen euro extra in onderzoek & ontwikkeling van het bedrijfsleven.

Groene en duurzame economie

Maar niet alleen onderwijs heeft de toekomst. Om de Nederlandse economie werkelijk toekomstbestendig te maken moeten wij verduurzamen. D66 investeert in groen ondernemen, duurzame innovatie en hernieuwbare energie. In deze tegenbegroting investeren wij in de WBSO en stellen wij 500 miljoen euro beschikbaar voor investeringen in innovatie en kleinschalige, duurzame energie. Zodat we technologie ontwikkelen die duurzame energie goedkoper maakt, en zodat burgers hun eigen energie kunnen opwekken, waardoor hun koopkracht niet langer afhangt van sterk stijgende prijzen van fossiele brandstoffen. Daarnaast wil D66 dat Nederland een mooi land is om in te wonen, een belangrijke factor in ons vestigingsklimaat. D66 investeert daarom 150 miljoen euro in natuur en draait de bezuinigingen van het kabinet op natuur deels terug.

4. Verder kijken dan Nederland in 2012

Twee vliegen in één klap

D66 kijkt in deze tegenbegroting verder dan 2012. Daarbij slaan wij twee vliegen in één klap. In de eerste plaats brengen wij de economie en de overheidsfinanciën structureel in beter vaarwater. Wij lossen het gehele houdbaarheidsgat van 29 miljard euro op. Door nu te starten, kunnen de noodzakelijke hervormingen geleidelijk worden ingevoerd en groeit onze economie ook op de langere termijn. In de tweede plaats speelt D66 op deze manier geld vrij om visieloze bezuinigingen terug te draaien. Wij laten hiermee zien dat wij verder kijken dan deze kabinetsperiode en er een solide alternatief is voor het kabinetsbeleid. Dat wél perspectief biedt.

Blik naar buiten; heldere afspraken in Europa

De toekomst ligt voor Nederland ook in Europa, waar we als exportland veel aan te danken hebben. Daarom moeten we zo snel mogelijk uit de schulden crisis komen. Dat kan alleen, als een afspraak over de Euro, werkelijk een afspraak is. In 1997 hebben we rondom de Euro het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) opgericht, met duidelijke regels voor landen: de totale staatsschuld niet hoger dan 60% en het begrotingstekort niet meer dan 3%. Veel landen hebben zich niet aan deze regels gehouden. Alleen leidde dit niet tot sancties.

D66 wil een Eurocommissaris aanstellen die de begrotingsregels controleert en is blij dat het kabinet dit voorstel overneemt. Een nog belangrijker signaal is dat deze Eurocommissaris ook naar de bubbels en zwaktes in nationale economieën kijkt. Landen als Spanje en Ierland kwamen niet in de problemen door hun overheidsfinanciën, maar door onverstandig handelen van de vastgoedsector en een te grote financiële sector die te veel risico's nam. Voor een land dat voor 70% van zijn inkomsten afhankelijk is van het buitenland en tweederde van de 800 miljard euro aan pensioenvermogen in andere landen heeft uitstaan, is het zeer belangrijk om uit de schulden crisis te komen.

Bijlage I

In tabel 1 (uitgaven) en tabel 2 (lasten) wordt een overzicht gegeven van de investeringen, bezuinigingen en hervormingen die D66 in 2012 wil doorvoeren. In de bijlage treft u de doorrekening van onze plannen door het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB rekent onze plannen door en deze rapportage is vanaf woensdag beschikbaar. Naar aanleiding van deze doorrekening zijn er nog kleine verschuivingen mogelijk.

Tabel 1: Overzicht uitgavenkant

Maatregel	Toelichting	Bedrag 2012 (in mrd €)
Totaal investeringen		-3,4
Natuur	D66 investeert in een mooi en groen Nederland en draait diverse maatregelen van het kabinet terug	-0,15
Duurzame energie	Stimulering van kleinschalige initiatieven	-0,50
Onderwijs en innovatie	Voor- en vroegschoolse educatie, prestatiebeloning leraren, extra beloning voor leraren in moeilijke gebieden en terugdraaien bezuiniging innovatiesubsidies van het kabinet	-1,08
Ontwikkelingssamenwerking	Terugdraaien bezuinigingen kabinet	-0,4
Openbaar vervoer en bereikbaarheid	Terugdraaien van de bezuiniging van het kabinet op OV, invoeren kilometerheffing en een MKB thuiswerkfonds	-0,27
Sociaal minimum	Terugdraaien verlaging van de bijstand met 2000 euro	-0,03
Werken naar vermogen	De wet werken naar vermogen langzamer invoeren	-0,15
Kinderopvang	Verhogen van de vergoeding voor de kinderopvang om werken te stimuleren	-0,11
Zorg	Het kabinet bezuinigt op PGB, beperkt zorg voor mensen met een IQ boven 70 en haalt preventie uit het basispakket. Deze maatregelen draaien wij terug.	-0,27
Veiligheid	Investeren in politie en sociale veiligheid	-0,24
Overig	Tegemoetkoming AOW en doorwerking gemeentefonds/provinciefonds	-0,21
Totaal bezuinigingen		3,7
AOW-leeftijd	Vanaf 2012 gaat de AOW-leeftijd met 2 maanden per jaar omhoog	0,24
WW	Activerender maken van de ww door de duur te beperken tot maximaal 1 jaar	0,09
Modernisering ontslagrecht	Moderniseren van het ontslagrecht en de ontslagvergoeding gebruiken voor scholing	0,05
Pakketmaatregelen zorg	Rollator en verbandmiddelen uit het pakket en premie voor mondzorg vanaf 18 jaar	0,27
Kostenbewust zorguitgaven	D66 wil mensen bewust maken van de kosten van de zorg en voert daarom een eigen bijdrage in van 25%, oplopend tot maximaal 400 euro, hotelkosten en technische doorwerking	0,29

Eigen bijdrage AWBZ	In de AWBZ wordt van mensen met een groot vermogen een extra bijdrage gevraagd en scheiden we wonen en zorg	0,60
Minder wegen	D66 investeert in openbaar vervoer en kilometerheffing en legt daarom minder wegen aan	0,40
Legaliseren softdrugs	Door legalisering van softdrugs zijn minder uitgaven voor politie nodig. Deze bezuinigingen gebruikt D66 voor extra politie	0,16
Kinderbijslag	D66 investeert liever in kinderen middels onderwijs en vermindert daarom de kinderbijslag, o.a. voor ouders met een inkomen boven 100.000 euro	0,70
Hedwigepolder	Hedwigepolder wel ontpolderen	0,04
Geen testfase JSF	D66 stapt uit de testfase van de JSF, heeft het bonnetje van het eerste toestel nog en koopt geen tweede testvliegtuig	0,04
Onderwijs	Minder uitgaven aan godsdienstlessen, stoppen met maatschappelijke stages en invoering van sociaal leenstelsel	0,17
Immigratie	D66 voert een ander beleid op immigratie en asiel en draait daarom een aantal maatregelen van het kabinet terug, waaronder het strafbaar stellen van illegaliteit, striktere check bij gezinsvorming, de Europa-route en de dubbele check van de IND. Dit levert geld op.	0,01
Boetes Nma	Hogere boetes Nma	0,05
Opschaling gemeenten en provincies	Minder provincies, opschaling gemeenten en betere samenwerking van het middenbestuur	0,25
Overig	doorwerking belastinginkomsten en doorwerking gemeentefonds/provinciefonds	0,33

Tabel 2: Overzicht lastenkant

Maatregel	Toelichting	Bedrag 2012 (in mrd €)
Lastenverlichting		-3,3
Verlaging belasting	D66 verlaagt de tarieven in de eerste en tweede belastingschijf	-1,30
Verhogen arbeidskorting	Om werken aantrekkelijker te maken wordt de arbeidskorting verhoogd	-0,70
Overdrachtsbelasting starters	Overdrachtsbelasting starters afschaffen	-0,33
Verlaging btw cultuur	D66 draait de btw-verhoging op de podiumkunsten terug	-0,05
Durfskapitaal	Extra heffingskorting van 1,3% voor o.m. beleggingen in durfskapitaal	-0,01
Filmfonds	Fiscale regeling voor filmproductie	-0,02
Innovatie bedrijven	Om innovatie bij bedrijven te stimuleren verhoogt D66 de R&D-af trek en de WBSO	-0,60
Overig	Doorwerking maatregelen van de zorg voor bedrijven en gezinnen	-0,38
Lastenverzwaring		3,2
Geen uitzonderingen in de overdraagbare heffingskorting	Het kabinet laat de uitzonderingen in de aanrechtsubsidie langer in stand. D66 bouwt de uitzondering direct af	0,08

Afschaffen doorwerkbonus	De doorwerkbonus komt voornamelijk terecht bij mensen die sowieso doorwerken. D66 stopt daarom met deze belastingmaatregel	0,23
Witteveenkader	Deze maatregel hangt samen met de verhoging van de AOW-leeftijd. De belastingregeling voor de aanvullende pensioenen wordt hierop aangepast	0,70
Kiloknallertax	D66 voert een heffing in op niet-biologisch vlees om het eten hiervan te ontmoedigen	0,70
Vergroening auto's	De lastenverlichting van dit kabinet op vervuilende auto's wordt teruggedraaid.	0,25
Afdrachtsvermindering onderwijs	Fiscale afdrachtsvermindering onderwijs	0,10
Vergroening belastingen	D66 stopt met verschillende uitzonderingen voor vervuilende producten, waaronder de rode diesel, de glastuinbouw, landbouwvrijstelling van niet afbreekbare smeermiddelen en bestrijdingsmiddelen	1,10